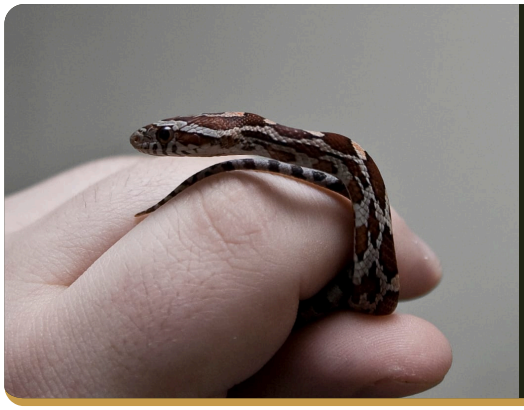

راهنمای کاربردی نگهداری خزندگان

راهنمای نگهداری مار کورن

کورن اسنیک یا مار ذرت: ماری بی‌زهر، کنجکاو و خوش‌اشتها که اگر محفظه‌ی امن و گرمای درست داشته باشد، یکی از بهترین شروع‌ها برای نگهداری مار است.

Photo: John Stone, CC BY 3.0, Wikimedia Commons

۱. کارت اطلاعات سریع

نام فارسی و علمی	مار کورن، کورن اسنیک، مار ذرت — *Pantherophis guttatus*
زیستگاه طبیعی	جنوب شرقی آمریکا؛ جنگل باز و مزارع، روی زمین و روی شاخه‌ها
طول عمر	معمولاً ۱۵ تا ۲۰ سال با مراقبت خوب؛ برخی بیشتر هم عمر می‌کنند
اندازه‌ی بالغ	معمولاً ۱۲۰ تا ۱۵۰ سانتی‌متر؛ نوزاد حدود ۲۰ تا ۳۰ سانتی‌متر
سطح دشواری	مبتدی؛ به شرط کنترل دما و محفظه‌ی واقعاً ضدفرار
رژیم	گوشت‌خوار؛ موش کامل یخ‌زدایی‌شده، هر ۵ تا ۱۴ روز بسته به سن
دما	نقطه‌ی گرم ۲۹ تا ۳۱، سمت خنک ۲۲ تا ۲۵، شب بالای حدود ۲۰ درجه
رطوبت	حدود ۴۰ تا ۶۰ درصد، به‌همراه باکس مرطوب برای پوست‌اندازی
نور	چرخه‌ی ۱۲ ساعته‌ی روز و شب؛ UVB ضروری نیست، ولی ملایمش می‌تواند مفید باشد
اجتماعی یا تنها	تنهازی؛ هر مار محفظه‌ی جداگانه می‌خواهد

۲. مناسب چه کسی است؟ آیا انتخاب درستی است؟

مار کورن فعال‌تر و کنجکاوتر از پیتون توپی است و معمولاً طعمه را راحت می‌پذیرد؛ برای همین اغلب نخستین پیشنهاد برای مبتدیان است. اما «مبتدی‌پسند» به معنی کم‌تعهد نیست: نزدیک به دو دهه به شما وابسته می‌ماند.

انتخاب خوبی است اگر...

- دوست دارید مار را در حال گشت‌زدن و کاوش تماشا کنید.
- با نگهداری موش منجمد در فریزر مشکلی ندارید.
- حاضرید دما را با ابزار دقیق کنترل کنید و قفل‌ها را جدی بگیرید.
- برای ۱۵ تا ۲۰ سال برنامه دارید.

بهتر است صبر کنید اگر...

- حیوانی می‌خواهید که با شما بازی کند یا محبت نشان دهد.
- مراقب اصلی کودک است و بزرگسال مسئولی بالای سرش نیست.
- کسی در خانه به‌شدت از مار می‌ترسد؛ فرار این مار محتمل است.
- دامپزشک آشنا با خزندگان در دسترس ندارید.

نکته‌ی قانونی و اخلاقی: این گونه بومی ایران نیست. پیش از خرید، مقررات روز را از مراجع رسمی مانند سازمان حفاظت محیط زیست بپرسید و مدارک منشأ حیوان را بخواهید. مار پرورش‌یافته در اسارت را به صید طبیعت ترجیح دهید. **هرگز مار خانگی را در طبیعت رها نکنید:** مار کورن در بعضی مناطق خارج از زیستگاه بومی‌اش جمعیت مهاجم ساخته است، و حیوان رهاشده هم می‌تواند بیماری را به حیات‌وحش منتقل کند.

درباره‌ی مورف‌ها: مورف‌های رنگی رایج همان نیازهای نگهداری را دارند. استثنای مهم، صفت ارثی **استارگیزر (Stargazer)** است؛ اختلالی عصبی که با حرکت نامنظم و پیچ‌خوردن بدن و سر همراه است. حامل این ژن می‌تواند ظاهر طبیعی داشته باشد، پس از پرورش‌دهنده درباره‌ی سابقه‌ی خط ژنتیکی بپرسید.

۳. محل نگهداری و تجهیزات

اندازه و نوع محفظه

مرحله	طول × عرض × ارتفاع	نکته
نوزاد	حدود ۴۵ × ۳۰ × ۳۰ سانتی‌متر	با پناهگاه و پوشش پر کنید؛ فضای خالی ناامنی می‌آورد
نوجوان	حدود ۷۵ × ۴۵ × ۴۵ سانتی‌متر	کم‌کم شاخه و مسیر بالارفتن اضافه کنید
بالغ	حداقل ۹۰×۴۵×۴۵؛ بهتر ۱۲۰×۶۰×۶۰	فعال است و بالا می‌رود؛ از فضای بیشتر واقعاً استفاده می‌کند

این مار استاد فرار است: نوزاد از درزی بسیار باریک رد می‌شود و بالغ می‌تواند درِ بی‌قفل را با پوزه هل بدهد. قفل واقعی بگذارید، سوراخ کابل‌ها را ببندید و بعد از هر بار تمیزکاری، بسته‌بودن در را دوباره امتحان کنید.

دما و گرما

محدوده‌ها در کارت ابتدای راهنما آمده‌اند؛ دمای **سطحی را که مار رویش می‌خوابد** با دماسنج پروب‌دار یا لیزری بسنجید. مار خون‌سرد برای هضم و ایمنی به این گرادیان وابسته است و خودش بین سمت گرم و خنک جابه‌جا می‌شود؛ پس هر دو سمت لازم‌اند. مار سرد طعمه را رد می‌کند یا پس می‌دهد و دمای بالای حدود ۳۵ درجه هم می‌تواند خطرناک باشد. منبع گرما (تشک گرمایی، پنل تابشی، لامپ سرامیکی یا لامپ حرارتی مناسب) را **حتماً به ترموستات** وصل کنید و جلوی لامپ و المنت حفاظ بگذارید. سنگ گرمایی علت کلاسیک سوختگی است. برای گرمای تابستان و قطعی برق از پیش برنامه داشته باشید.

رطوبت و بستر

- **رطوبت هدف ۴۰ تا ۶۰ درصد** است؛ این گونه به رطوبت بالای پیوسته نیاز ندارد. در هوای خشک بخشی از توری را با پوشش غیرقابل‌اشتعال ببندید، و در شهرهای مرطوب شمالی تهویه را بیشتر کنید، چون بستر همیشه‌خیس به بیماری پوست می‌انجامد.
- **باکس مرطوب:** پناهگاهی با خزه‌ی نم‌دار، حتی در خانه‌های نسبتاً مرطوب، برای پوست‌اندازی یک‌تکه بسیار کمک می‌کند. خزه را مرتب عوض کنید.
- **بستر مناسب:** پوشال آسپن، کوکوپیت یا مالچ مناسب خزندگان. مار کورن نقب‌زدن را دوست دارد و چند سانتی‌متر بستر برایش مفید است. در قرنطینه دستمال کاغذی بهتر است، چون مدفوع و کنه را راحت‌تر نشان می‌دهد. از پوشال کاج و سدر (بخارات معطر) و بستر کپک‌زده بپرهیزید.

پناهگاه و چیدمان

دست‌کم دو پناهگاه تنگ و یک‌شکل، یکی در سمت گرم و یکی در سمت خنک، بگذارید تا مار مجبور نباشد میان امنیت و دمای درست یکی را انتخاب کند. مار از تنگی پناهگاه احساس امنیت می‌کند، نه از بزرگی آن. شاخه‌ی محکم، تکه‌چوب‌پنبه و برگ مصنوعی هم پوشش می‌دهند و هم امکان بالارفتن، که این گونه واقعاً از آن استفاده می‌کند. یک سطح زبر (سنگ یا چوب) به شروع پوست‌اندازی کمک می‌کند. ظرف آب سنگین را طوری بگذارید که واژگون نشود.

> **نور:** چرخه‌ی ثابت روز و شب حدود ۱۲ ساعته برقرار کنید و از نور سفید یا رنگی شبانه بپرهیزید. مار بدون UVB هم با طعمه‌ی کامل می‌تواند سالم بماند. اگر UVB ملایم نصب می‌کنید، پناهگاه سایه‌دار ضروری است و فاصله و قدرت لامپ باید طبق دستور سازنده باشد؛

۴. تغذیه

مرحله (وزن تقریبی مار)	نوع طعمه‌ی تقریبی	فاصله‌ی وعده‌ها
نوزاد (زیر ۲۰ گرم)	پینکی کوچک (موش نوزاد بی‌مو)	هر ۵ تا ۷ روز
نوجوان (۲۰ تا ۱۰۰ گرم)	پینکی بزرگ تا موش کرک‌دار	هر ۷ روز
نیمه‌بالغ (۱۰۰ تا ۳۰۰ گرم)	موش جوان	هر ۷ تا ۱۰ روز
بالغ (بیش از ۳۰۰ گرم)	موش بالغ، متناسب با بدن	هر ۱۰ تا ۱۴ روز

- **اندازه‌ی طعمه:** پهنای طعمه تقریباً برابر یا کمی بیشتر از پهن‌ترین بخش بدن مار باشد. طعمه‌ی خیلی بزرگ خطر برگرداندن غذا را بالا می‌برد.
- **آماده‌سازی:** طعمه را در یخچال یا در کیسه‌ی دربسته داخل آب ولرم کامل یخ‌زدایی کنید و بعد تا نزدیک دمای بدن گرم کنید. مرکز طعمه نباید سرد بماند. از مایکروویو استفاده نکنید و طعمه‌ی یخ‌زدایی‌شده را دوباره فریز نکنید.
- **ارائه:** مار کورن بیشتر با بو و حرکت طعمه را پیدا می‌کند؛ طعمه را با انبر بلند کمی تکان دهید. برای کاهش بلعیدن بستر، طعمه را روی کاشی یا ظرف تخت بگذارید. اگر مار نخورد، طعمه را بعد از چند ساعت بردارید و چند روز بعد دوباره تلاش کنید.
- **بعد از غذا:** ۴۸ تا ۷۲ ساعت مار را برندارید؛ دست‌کاری زودهنگام از علت‌های شایع برگرداندن غذاست.
- **مکمل:** طعمه‌ی کامل و سالم معمولاً تمام نیازها را تأمین می‌کند و برای مار سالم مکمل روتین لازم نیست.
- **آب:** آب تمیز همیشه در دسترس باشد و هر روز یا هر زمان آلوده شد، عوض شود.

چه ندهیم؟

- طعمه‌ی زنده‌ی بدون نظارت: موش می‌تواند زخم عمیق ایجاد کند.
- جونده‌ی صیدشده از طبیعت یا شهر: خطر سم و انگل.
- تکه‌گوشت، جگر، سوسیس یا غذای انسان: رژیم ناکامل است.
- طعمه‌ی فاسد یا چندبار یخ‌زده و آب‌شده.
- وعده‌های پشت‌سرهم برای «زودتر بزرگ‌شدن».

وضعیت بدن سالم

- مقطع بدن شبیه نان قالبی با قوس ملایم، نه مثلث تیز و نه گرد کامل.
- ستون مهره‌ها برجسته نیست.
- چین چربی پشت سر و دور دم دیده نمی‌شود.
- اگر مار بالغ چاق می‌شود، طعمه یا فاصله‌ی وعده‌ها را با نظر دامپزشک تعدیل کنید.

کاهش اشتها در زمستان: مار کورن معمولاً خوش‌اشتهاست، پس رد مکرر طعمه را جدی بگیرید. نخست دما را بسنجید: اگر خانه سرد شده باشد، افت اشتها و رفتاری شبیه برومیشن (رکود زمستانی) ممکن است رخ دهد. مار خانگی برای سلامت به برومیشن نیاز ندارد و سردکردن عمدی فقط برای مار سالم و با نظر دامپزشک انجام می‌شود. وزن را ثبت کنید و هرگز در خانه به زور غذا ندهید.

۵. برنامه‌ی مراقبت: چک‌لیست

روزانه

- ☐ دمای نقطه‌ی گرم و سمت خنک و رطوبت را بخوانید؛ کارکرد ترموستات را بررسی کنید.
- ☐ آب را ببینید و در صورت کثیفی عوض کنید.
- ☐ مدفوع، ادرار خشک (اورات) و پوست کنده‌شده را جمع کنید؛ بسته‌بودن قفل را نگاه کنید.

هفتگی

- ☐ ظرف آب را بشویید و ضدعفونی کنید.
- ☐ تاریخ وعده، قبول یا رد طعمه و پوست‌اندازی را بنویسید؛ مار جوان را وزن کنید.
- ☐ بستر، پناهگاه و باکس مرطوب را از نظر کپک و بو بررسی کنید.
- ☐ ظرف آب و پوست مار را از نظر نقطه‌های ریز متحرک (کنه) بررسی کنید.

ماهانه و سالانه

- ☐ ماهانه: مار بالغ را وزن کنید و بستر را در صورت نیاز عوض کنید.
- ☐ ماهانه: اتصالات برق، حفاظ لامپ و قفل‌ها را بررسی کنید.
- ☐ هر چند ماه: دماسنج‌ها را با هم مقایسه کنید و محفظه را کامل تمیز و ضدعفونی کنید.
- ☐ سالانه: معاینه‌ی دامپزشک خزندگان و آزمایش مدفوع طبق نظر او.

بهداشت: خزندگان می‌توانند بدون علامت سالمونلا حمل کنند و طعمه‌ی منجمد هم می‌تواند آلوده باشد. پیش و بعد از دست‌زدن به مار، طعمه، بستر یا ظرف‌ها دست‌ها را با آب و صابون بشویید. طعمه را کاملاً جدا از غذای خانواده نگه دارید و ظرف‌های مار را در سینک آشپزخانه نشویید. کودکان زیر ۵ سال، زنان باردار و افراد دارای نقص ایمنی باید به‌ویژه مراقب باشند.

۶. رفتار و دست‌آموزی

رفتار	معنای احتمالی
لرزاندن سریع نوک دم	هشدار دفاعی رایج، به‌ویژه در نوزادان؛ مار ترسیده و بی‌آزار است، سرعت خود را کم کنید
گردن S شکل، ضربه‌ی هشدار	دفاع جدی یا پاسخ غذایی؛ عقب بکشید و بوی طعمه را از دست بشویید
دفع بو یا مدفوع هنگام برداشتن	واکنش دفاعی به‌ویژه در مار تازه‌وارد؛ معمولاً با عادت‌کردن کمتر می‌شود
روزها زیر بستر پنهان‌شدن	اغلب طبیعی، به‌خصوص بعد از غذا و پیش از پوست‌اندازی، به‌شرط درست بودن دما
گشت‌زنی زیاد و بالا رفتن از شیشه	کاوش طبیعی، گرسنگی، فصل جفت‌گیری، یا نشانه‌ی کمبود فضا، پناهگاه یا گرادیان دما
چشم آبی و پوست مات	آماده‌شدن برای پوست‌اندازی؛ کمتر دست بزنید و افت موقت اشتها طبیعی است

عادت‌دادن و هندلینگ درست

- مار تازه‌وارد را **حدود یک هفته** به حال خود بگذارید و فقط برای مراقبت ضروری سراغش بروید. دست‌کاری را بعد از چند وعده‌ی موفق شروع کنید.
- جلسه‌ها را حدود ۵ تا ۱۵ دقیقه و چند بار در هفته نگه دارید و بعد از غذا و هنگام پوست‌اندازی دست نزنید. هدف فقط تحمل بی‌استرس است.
- مار را از وسط بدن بردارید و وزنش را در دو نقطه حمایت کنید. از بالای سر و سریع به سمتش نروید؛ این حرکت شبیه حمله‌ی شکارچی است. نوزاد سریع است؛ نزدیک سطح نرم کار کنید.

اگر گاز گرفت: این مار بی‌زهر است و گاز آن معمولاً پاسخ غذایی یا ترس و زخمش سطحی است. دست را نکشید، چون دندان‌های رو به عقب می‌توانند پوست را پاره کنند و به دهان مار آسیب بزنند. مار را آرام پایین بیاورید تا خودش رها کند؛ زخم را با آب و صابون بشویید و اگر عمیق شد یا نشانه‌ی عفونت دیدید، به پزشک مراجعه کنید.

چند مار با هم؟ توصیه نمی‌شود؛ هم‌زیستی رقابت، استرس، حوادث هنگام تغذیه و انتقال بیماری را بیشتر می‌کند. مار را با سگ و گربه تنها نگذارید.

۷. مشکلات شایع سلامت و نشانه‌های هشدار

مشکل	نشانه‌ها	علت یا زمینه‌ی رایج
برگرداندن غذا	طعمه‌ی نیمه‌هضم چند ساعت تا چند روز بعد از تغذیه	دست‌کاری زودهنگام، سرما، طعمه‌ی بزرگ یا بیماری؛ هیچ‌وقت «عادی» نیست
کریپتوسپوریدیوز	برگرداندن غذا چند روز بعد از تغذیه، تورم سفت میانه‌ی بدن، کاهش وزن تدریجی؛ در اوایل ممکن است بی‌علامت باشد	انگل تک‌یاخته‌ای مسری، با اهمیت ویژه در مار کورن؛ درمان قطعی ندارد و قرنطینه کلید پیشگیری است
عفونت تنفسی	خس‌خس، دهان باز، حباب یا مخاط در دهان و بینی، بالا نگه‌داشتن سر	دمای پایین، رطوبت نامتعادل، استرس یا عامل عفونی
التهاب دهان (استوماتیت)	قرمزی یا لکه در لثه، بزاق غلیظ، بی‌اشتهایی، ورم پوزه	سرکوب ایمنی، محیط نادرست یا آسیب دهانی

پوست‌اندازی ناقص	پوست تکه‌تکه، باقی‌ماندن پوشش چشم، حلقه‌ی پوست روی نوک دم	رطوبت پایین، نبود سطح زبر یا باکس مرطوب، بیماری زمینه‌ای
کنه‌ی مار	نقطه‌های ریز متحرک، کنه‌ی مرده در ظرف آب، خیس‌خوردن طولانی، بی‌قراری	تماس با مار یا لوازم آلوده؛ مسری و نیازمند درمان کل محیط
بیماری تاول و عفونت پوستی	تاول، لکه‌های قرمز یا تیره روی فلس‌های شکمی، زخم	بستر همیشه‌خیس، کثیف یا بدون تهویه
سوختگی حرارتی	لکه‌ی قرمز یا قهوه‌ای، تاول و پوسته‌ی زخمی	منبع گرمای بدون ترموستات یا بدون حفاظ
انگل‌های داخلی	کاهش وزن، مدفوع بدبو یا آبکی، برگرداندن غذا	مار صید طبیعت یا طعمه‌ی نامطمئن؛ آزمایش مدفوع لازم است
چاقی	بدن گرد، چین‌های چربی، بی‌تحرکی	وعده‌های زیاد یا طعمه‌ی بزرگ در بالغ؛ این گونه خوش‌اشتها به‌راحتی چاق می‌شود
زخم طعمه و بلعیدن بستر	زخم عمیق روی سر و چشم؛ بی‌اشتهایی یا یبوست بعد از بلعیدن بستر	رها کردن موش زنده در محفظه؛ غذا دادن روی بستر ریز
مشکلات تخم‌گذاری	تورم انتهای بدن، زور زدن، تخم‌گذاری ناتمام	در ماده‌های بالغ، حتی گاهی بدون جفت‌گیری اخیر
نشانه‌های عصبی	پیچ‌خوردن بدن، سر رو به بالا، ناتوانی در برگشتن به حالت عادی	صفت ارثی استارگیزر، عفونت ویروسی، مسمومیت یا گرمازدگی؛ تشخیص با دامپزشک است

۸. چه زمانی فوراً به دامپزشک اگزوتیک مراجعه کنیم؟

مراجعه‌ی فوری:

- تنفس با دهان باز، خس‌خس شدید یا مخاط فراوان در دهان.
- پیچ‌خوردن بدن، لرزش، از دست رفتن تعادل، یا ناتوانی در برگشتن به حالت عادی.
- زخم عمیق، خونریزی، سوختگی شدید یا آسیب چشم.
- بیرون‌زدگی بافت از مقعد، یا زور زدن طولانی.
- حلقه‌ی پوست روی نوک دم که رنگ بافت را تغییر داده است.
- تورم ناگهانی بدن، برگرداندن تکراری غذا، بی‌حالی شدید یا بدن کاملاً شل.
- افت وزن حدود ۱۰ درصد یا بیشتر، دیده‌شدن ستون مهره‌ها، یا مار جوانی که چند هفته غذا نخورده است.

بعد از برگرداندن غذا: تا صحبت با دامپزشک دوباره طعمه ندهید؛ غذا دادن زودهنگام چرخه را تکرار می‌کند و مار را ضعیف‌تر می‌کند. برگرداندن تکراری باید از نظر کریپتوسپوریدیوز بررسی شود.

تا رسیدن به دامپزشک: مار را در جعبه‌ی امن، کوچک و تهویه‌دار که از سرمای مسیر محافظت می‌شود قرار دهید. او را داغ نکنید، به زور غذا و آب ندهید و هیچ داروی خانگی یا انسانی به‌کار نبرید. یادداشت دما و رطوبت، تاریخ وعده‌ها، وزن‌ها، نمونه‌ی تازه‌ی مدفوع و عکس محفظه را همراه ببرید؛ این اطلاعات برای تشخیص بسیار ارزشمندند.

۹. چک‌لیست خرید و انتخاب مار سالم

- ☐ محفظه را پیش از خرید راه بیندازید و چند روز دما و رطوبت را بسنجید.
- ☐ مار پرورش‌یافته در اسارت را ترجیح دهید و منشأ، تاریخ تولد و مورف را بپرسید. سابقه‌ی استارگیزر در خط ژنتیکی را هم بپرسید.
- ☐ سابقه‌ی تغذیه را بخواهید: آخرین وعده، و اینکه طعمه‌ی منجمد را خودش می‌خورد یا نه. نوزادی که چند وعده‌ی پیاپی و موفق خورده باشد مطمئن‌تر است.
- ☐ سابقه‌ی برگرداندن غذا در مار یا هم‌قفس‌هایش و آزمایش کریپتو را بپرسید.
- ☐ بدن پر و گرد و بدون برآمدگی غیرعادی؛ ستون مهره‌ها برجسته نباشد و بدن گره‌خوردگی یا کجی نداشته باشد.
- ☐ چشم روشن و تمیز (جز دوره‌ی چشم آبی)؛ تنفس بی‌صدا، دهان بدون حباب و مخاط، لثه‌ی صورتی.
- ☐ پوست بدون کنه، زخم و پوسته‌ی چسبیده؛ مقعد تمیز؛ حرکت سر و بدن بدون لرزش و پیچ‌خوردگی.
- ☐ دامپزشک را از پیش پیدا کنید؛ معاینه و آزمایش مدفوع در هفته‌ی اول. مار جدید را دور از مارهای دیگر قرنطینه کنید: حداقل ۶۰ روز، و با توجه به دفع متناوب کریپتو طولانی‌تر طبق نظر دامپزشک.

۱۰. پرسش‌های متداول

مار کورن زهر دارد یا خطرناک است؟

نه، بی‌زهر است و با فشردن (کنستریکشن) طعمه را می‌گیرد؛ جثه‌اش برای انسان خطری ایجاد نمی‌کند. با این حال کودک را با مار تنها نگذارید و بهداشت را رعایت کنید.

مارم غذا نمی‌خورد؛ چه کنم؟

اول دما، پناهگاه، اندازه‌ی طعمه و مرحله‌ی پوست‌اندازی را بررسی کنید و وزن را ثبت کنید. هر ۷ تا ۱۰ روز یک تلاش آرام کافی است. چون این گونه معمولاً خوش‌اشتهاست، اگر امتناع طول کشید، مار جوان است یا وزن کم می‌کند، سراغ دامپزشک بروید.

حمام‌دادن لازم است؟

معمولاً نه؛ با رطوبت درست و باکس مرطوب، پوست خودش کنده می‌شود. پوشش چشم باقی‌مانده را خودتان نکنید و آن را به دامپزشک بسپارید.

مار فرار کرد؛ کجا بگردم؟

نقاط تاریک، گرم و تنگ را بگردید: پشت لوازم خانگی، کمد و زیر مبل. درها را ببندید، راه فاضلاب و درزها را مسدود کنید و پناهگاه گرمی کنار دیوار بگذارید. مار معمولاً غروب و شب فعال‌تر است، پس آن موقع هم با چراغ‌قوه بگردید.

هشدار پایانی: این راهنما برای آموزش نگهدارندگان تهیه شده و جایگزین معاینه و تشخیص دامپزشک نیست. اعداد این راهنما محدوده‌های عمومی‌اند و بسته به منبع و شرایط هر مار متفاوت‌اند. برای هر نشانه‌ی بیماری به دامپزشک اگزوتیک آشنا با خزندگان مراجعه کنید و از هیچ دارویی بدون تجویز او استفاده نکنید.